

September nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Het **Internationaal Literatuur Festival Utrecht (ILFU)** zal dit jaar gehouden worden van 25 september t/m 3 oktober. Het zal er anders uitzien dan andere jaren. Zo is er geen

boekenmarkt, een initiatief dat voor de 3e keer gehouden zou gaan worden op het Vredenburg. En er is ook geen (38e!) Nacht van de Poëzie. Wel zullen voor het eerst de halve finale en de finale van het NK Poetry Slam tijdens het festival plaatsvinden, op 26 september. Het was lange tijd onduidelijk of het festival wel kon doorgaan. Uiteindelijk heeft ILFU een programma gemaakt dat aangepast is aan de omstandigheden, met evenementen op locatie en online. Vrijwel alle live evenementen vinden plaats in TivoliVredenburg. In totaal zullen meer dan honderd schrijvers, dichters en makers uit binnen- en buitenland er een bijdrage leveren. Er zitten een aantal grote bekende

vrouwen bij! Meer info: <https://www.ilfu.com>

Het motto dit jaar is 'We need stories'; het vertellen van nieuwe verhalen en de kracht ervan. *"Het verhaal van onze tijd heeft een nieuwe wending gekregen. Eerst door een pandemie, vervolgens door een wereldwijd protest tegen diepgeworteld onrecht. Iedereen probeert zich in vliegende vaart te verhouden tot wat er gebeurt, te duiden wat er gaande is en onderliggende structuren te ontrafelen. Wat is de rol van schrijvers bij het vormgeven van de toekomst?"*

Al sinds 10 augustus wordt dagelijks een nieuw verhaal gepresenteerd in '50 Stories for Tomorrow'. *"Iedere tijd heeft zijn eigen verhalen nodig. Schrijvers zijn bij uitstek degenen die onder de oppervlakte kunnen kijken, die oog hebben voort wat anderen negeren en bagatelliseren en die in taal tonen wat gemakkelijk over het hoofd te zien is. We wilden schrijvers een podium bieden dit najaar."*, aldus programmeur van het festival Mirjam Hengel. Ze vroeg vijftig schrijvers, dichters, muzikanten, scenaristen en tekenaars uit binnen- en buitenland om hun verhaal te vertellen over deze tijd, onder hen: Simone Atangana Bekono, Radna Fabias, Athena Farrokhzad, Hind Fraihi, Vivian Gornick, Nazmiye Oral, Aafke Romeijn, Annet Schaap, Maartje Smits, Lize Spit, Anne Vegter, Annelies Verbeke, Anna Woltz. In een online magazine biedt het festival deze verhalen in tekst, beeld, animatie, video en podcasts aan

(<https://50storiesfortomorrow.ilfu.com/magazine/ilfu/inhoudsopgave/>). De verhalen verschijnen ook in boekvorm.

Op 1 oktober komt de veel gelauwerde Canadese schrijfster **Margaret Atwood** de 2e Belle van Zuylenlezing houden van dit jaar. De meeste mensen zullen haar kennen van *Het verhaal van de*

dienstvaagd (The handmaid's tale), een beklemmende roman die in 2017 werd verfilmd als tv-serie. Vorig jaar verscheen

de opvolger *De testamenten*. Het is gebruikelijk dat de Belle van Zuylenlezing in Utrecht wordt uitgesproken. Margaret Atwood zal haar lezing echter in Canada uitspreken en wordt in een live uitzending vanuit TivoliVredenburg geïnterviewd. Het evenement is te volgen via een livestream en een beperkt aantal plaatsen in de zaal. Tijdens de live uitzending zal Margaret Atwood ook de *Belle van Zuylenring 2020* in ontvangst nemen. De ring is een ereprijs ingesteld voor schrijvers die in hun werk op een nadrukkelijke en relevante wijze reflecteren op de hedendaagse maatschappij. *Margaret*

Atwood ontvangt deze ring omdat zij in haar werk 'op indrukwekkende wijze en op talloze verschillende manieren de spanning tussen kunst en werkelijkheid, natuur en cultuur, mannen en vrouwen en binnenwereld en buitenwereld heeft

onderzocht.'

Meer info: <https://www.ilfu.com/evenement/belle-van-zuylenlezing-margaret-atwood/>

Tijdens de *ILFU Book Talks* worden bijzondere internationale auteurs verwelkomd. Na een lofrede door een bewonderaar deelt de gast van de avond gedachten, achtergrondinformatie en inspiratiebronnen over zijn/haar werk in een verdiepend interview.

- op 26 september komt de Britse **Raynor Winn** praten over haar pas verschenen boek *De Wilde Stilte*. Eerder had ze succes met *Het zoutpad*, het verhaal over de route die zij met haar man liep nadat ze alles waren kwijt geraakt: South West Coast Path, een tocht van meer dan duizend kilometer langs de zuidkust van Engeland

- op 27 september de Zimbabwaanse schrijfster en advocate **Petinah Gabbah**, die in Berlijn woont en werkt. De dood van de Schotse

missionaris en ontdekkingsreiziger David Livingstone was het uitgangspunt voor haar roman *Vanuit het duister stralend licht*.

- op 29 september komt **Lionel Shriver**, de Canadese schrijfster, woonachtig in Londen. Ze

sniijdt graag ongemakkelijke en relevante thema's aan en mengt zich met een scherpe blik, helder denken en een moedige pen regelmatig in het maatschappelijke debat. Haar meest recente roman *De weg van de meeste weerstand* gaat over onze collectieve sportverslaving die een nieuwe religie dreigt te worden.

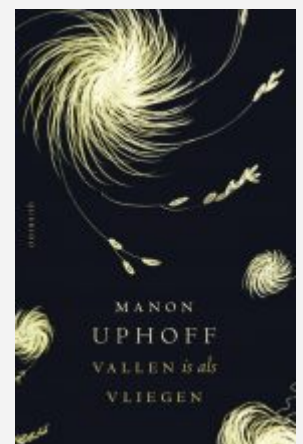
- ook op 29 september is er een online booktalk, met de Chileense schrijfster **Isabel Allende**, een van de meest gelezen en geliefde

schrijvers ter wereld. Haar eerste roman was *Het huis met de geesten*, met typisch Zuid-Amerikaanse sferen, was gelijk raak en werd later verfilmd. Het manuscript hiervan was ontstaan uit een brief die zij schreef aan haar 99-jarige oom Salvador Allende die toen op sterven lag. Veel bekende titels zijn gevolgd, waaronder *Paula*, waarin Isabel Allende eindeloze nachten aan het ziek- en sterfbed van haar dochter waakt en besluit haar herinneringen te vertellen. Tijdens de booktalk zal met haar gesproken worden over haar rijke oeuvre en haar nieuwste roman *Bloemblad van zee*, een meeslepend, historisch en politiek verhaal dat eind jaren dertig begint en zich afspeelt tegen de achtergrond van twee burgeroorlogen. Meer info: <https://www.ilfu.com/specials/ilfu-book-talks/>

ILFU Fringe is een nieuw programma-onderdeel, geboren uit het idee dat literatuur veel breder is dan alleen het geschreven woord. Talentvolle makers zullen taal en tekst op het podium brengen. Er zal een selectie te zien zijn van schrijvers, dichters, spoken word artiesten, muziek- en literatuurprogramma's, storytelling, theatrale lezingen, maar ook theater- en filmprojecten. Meer info: <https://www.ilfu.com/specials/ilfu-fringe/>

Misschien toch leuk om te vermelden voor wie het gemist heeft: afgelopen week hebben twee Nederlandse/Utrechtse schrijfsters een bijzondere prijs ontvangen:

- **Manon Uphoff** heeft gisteren de literaire Charlotte Köhler Prijs van 2020 in ontvangst genomen, een prijs die eenmaal in de drie jaar wordt toegekend aan een auteur van het beste Nederlandse literaire werk uit de voorafgaande periode, afwisselend binnen de categorie proza, poëzie of toneel. "Uphoff is de auteur van een rijk en eigenzinnig literair oeuvre, culminerend in haar meest recente roman, waarin ze haar volle literaire vermogens benut om op ongeëvenaarde wijze terrein te veroveren binnen de literatuur voor een verhaal van een diepe, duistere en vormende ervaring met misbruik", aldus jurylid Thomas de Veen over *Vallen is als vliegen*. Haar

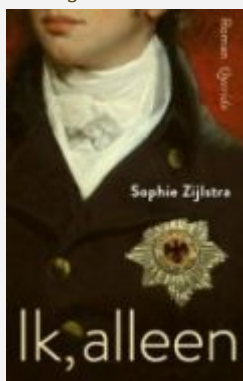
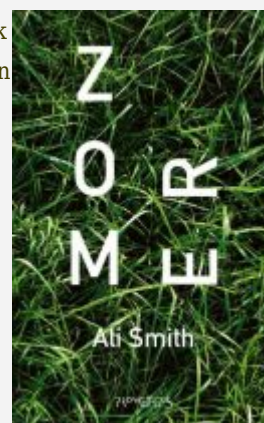

debuut *Begeerte* is onlangs opnieuw uitgegeven: “Ik wilde laten zien hoe vervormd vrouwen over zichzelf en hun plek in de wereld denken”, schrijft ze in het voorwoord.

- **Marieke Lucas Rijneveld** heeft vorige week met *De avond is ongemak* als eerste Nederlandse schrijver de International Booker Prize gewonnen, een jaarlijkse prijs voor een vertaalde roman die verschijnt in het Verenigd Koninkrijk of Ierland. De debuutroman *De avond is ongemak* is het schrijnende verhaal van een gereformeerd boerengezin dat wordt getroffen door de dood van een kind. Zusje Jas vertelt hoe de familieleden elk op hun eigen manier omgaan met het verlies.

Onlangs uitgebrachte titels

- **Zomer** is het slotdeel van de vierseizoenenreeks van *Ali Smith*. De voorgaande delen zaten al flink op de huid van onze tijd en nu heeft de Britse schrijfster al een roman waarin Covid-19, de lockdown en zoomen een rol spelen, net als ‘Black lives matter’. In het heden weet Sacha dat de wereld in de problemen zit. Haar broertje Robert is een en al problemen. Hun vader en moeder hebben problemen. Ondertussen is de wereld in meltdown - en de echte meltdown is nog niet eens begonnen. In het verleden, een heerlijke zomer. Een andere broer en zus weten dat ze in geleende tijd leven. Het is een verhaal over mensen op de rand van verandering. Ze zijn familie, maar ze denken dat ze vreemden zijn. Dus: waar begint familie? En wat hebben mensen die denken dat ze niets gemeen hebben gemeen? De NRC noemt *Zomer* ‘een bevredigende finale’.

- **Ik, alleen** van *Sophie Zijlstra* is het eerste deel van een drieluik over het Hollandse koningshuis en de monarchie onder de koningen Willem I, II en III. Het is vrijdag 11 september 1840. Koning Willem I leest in zijn werkkamer op Paleis Noordeinde de avondkrant en overdenkt de consequenties van de herziene grondwet. Er wordt aan de poten van de koninklijke macht gezaagd, door leden van de Tweede Kamer in het openbaar, door zijn zoon en troonopvolger in de wandelgangen. In de donkerste uren van de nacht, tussen waken en slapen in, wordt hij geconfronteerd met geesten van overledenen en keuzes uit het verleden. Ondertussen denkt hij aan zijn geliefde, Henriette d'Oultremont, de hofdame van zijn overleden vrouw. Hij schrijft haar een brief waarin hij haar zijn liefde betuigt en zijn onmogelijke keuze met haar deelt: zijn koninkrijk of een huwelijk met haar?

- **Emy Koopman** is ingevoerd in angst (en onbeheersbare schaduwgestalten). Ze studeerde psychologie en literatuurwetenschap, promoveerde op een onderzoek naar literatuur en empathie, en is naast romanschrijver ook onderzoeksjournalist. Haar 2e roman **Het boek van alle angsten** is een toekomstroman, een dystopie. Ze koos hiervoor omdat je dan de vraag, die psychologen aan mensen met een angststoornis stellen ‘wat is het ergste dat er kan gebeuren’, vollediger kan uitwerken. Het verhaal begint ergens in de afgelopen 10 jaar en springt halverwege over naar zo’n tien jaar later, na een klimaatramp, naar de ‘pestkopmaatschappij’. Bedrijven produceren op basis van informatie van therapeuten nachtmerries en tonen die publiekelijk; ‘onaangepasten’ worden verbannen naar ‘Het buitengebied’, een soort Gazastrook, vrijplaats en gevangenis ineen, of ze worden in het winkelcentrum geveild aan de hoogste bieder. Een van haar boodschappen: ‘leer beter bang te zijn’.

- **De kaasfabriek** is een nieuwe historische roman van *Simone van der Vlugt* over een moeder en dochter die hun plek in een veranderende maatschappij proberen te vinden. In Amsterdam, in 1892, trouwt Lydia om de dood van haar ouders, die kort na elkaar zijn overleden. Ze heeft hun huis in Amsterdam en buitenhuis in Purmerend geërfd. Ondanks het verlies zit ze vol ideeën voor de toekomst en voor het uitvoeren van haar vaders plannen: een moderne kaasfabriek beginnen, op stoomkracht en met een hoge productie. Maar als vrouw alleen mag ze geen onderneming starten: ze moet samenwerken met een moderne boer uit de omgeving. Samen bouwen ze de grootste kaasfabriek van Noord-Holland. Ruim 20 jaar later trouwt Nora, de dochter van Lydia, met Ralph Reymaekers en vestigt zich in Antwerpen. Na een ernstig conflict met haar moeder over haar afkomst is Nora blij weg te zijn uit Waterland. Maar dan breekt de Eerste Wereldoorlog uit en moeten ze vluchten. Hoe zal de toekomst eruit komen te zien voor deze vooruitstrevende vrouwen?

- **De stilte** van *Sarah Sluimer* is een dystopische roman geboren uit/in de stilte van de eerste coronamaanden. Josje Silvius wordt geboren in die eerste maanden, op 4 mei 2020. In haar vroege jaren is ze thuis met haar moeder, die besloten heeft de rest van haar leven in isolatie te blijven. Haar vader ontwerpt in het lege oosten van het land grote gebouwen, waar wonen en werken samenkomen. Op school bepaalt je conditie je toekomst. Een gezond lichaam garandeert maatschappelijk succes. Fysieke kwetsbaarheid kent verregaande consequenties. Josje wil tegen de stroom in beeldend kunstenaar worden en verhuist met haar vriend naar de stad. Daar komt ze haar oude buurjongen Dorian tegen, die aan de rand van de samenleving terecht is gekomen. Door hem weet ze wat haar eerste echte kunstwerk zal zijn. Ze besluit van zijn leven een statement te maken.

- Een talent van *Elena Ferrante* is om heel gedetailleerd vriendschappen en relaties tussen vrouwen neer te zetten. In **Het leugenachtige leven van volwassenen** vertelt ze over een 13-jarig meisje dat in een van de beste wijken van Napels woont. Haar ouders zijn bijna perfect en hebben haar opgevoed tot een net en lief kind dat keurig Italiaans spreekt en goede cijfers haalt. Maar op een dag hoort ze haar vader tegen haar moeder zeggen dat Giovanna steeds meer begint te lijken op zijn zus. Er is in hun gezin geen groter kwaad denkbaar dan tante Vittoria. Giovanna besluit om op bezoek te gaan bij Vittoria om meer over zichzelf te weten te komen. Wanneer ze elkaar voor het eerst ontmoeten gaat meteen een doos van Pandora open: de volkse, grofgebekte Vittoria blijkt vooral te willen praten over de ware aard van Giovanna's ouders. Het beeld van een perfect gezin valt langzaam in gruzelementen. Vanaf nu moet ze laveren tussen trouw aan haar ouders en de nieuwe vriendschap met haar tante - het worden Giovanna's eerste stappen naar volwassenheid.

- **Branduren** van Cobi van Baars beschrijft de geboortedag van Naomi's dochter en de sterfdag van haar vader. Twee gebeurtenissen waarbij Naomi's familie samenkomt in een te kleine ruimte. Er wordt veel gedacht en weinig gezegd, en dat zet de toon. Er is weinig communicatie. De emotionele gebeurtenissen worden door iedereen op een andere wijze verwerkt, en het verhaal wordt vanuit zes verschillende perspectieven verteld. De onderstromen van de gemoederen worden mooi en beeldend geschetst en haarfijn komt bloot te liggen welke psychologische mechanismen er binnen een familie werken.

- Na deel 1 *Kindertijd* is nu de vertaling verschenen van Tove Ditlevsen's **Jeugd**, deel 2 van haar memoires, de Kopenhagen-trilogie. Tove is dan vijftien. Omdat ze niet genoeg geld heeft om haar school af te maken, slijt ze het ene slechtbetaalde baantje na het andere. Wat ze wil is iets anders: poëzie en verhalen schrijven, de liefde ervaren en onafhankelijk zijn. Terwijl Europa langzamerhand in de Tweede Wereldoorlog belandt, wordt Toves leven bepaald door haar complexe ouders, wrede werkgevers en een hospita met nazistische sympathieën. Vriendinnen nemen haar mee uit dansen om jongemannen te ontmoeten - maar Tove is op zoek naar iemand die haar poëzie serieus neemt en naar een kamer om in te schrijven.

- **Van steen en been** van *Bérenghère Cournut* schijnt een fenomeen in Frankrijk te zijn, waar het de Prix du roman Fnac won, de prijs voor de beste Franstalige roman van het jaar. Het gaat over een jonge Inuitvrouw die op een avond door een scheur in het ijs gescheiden wordt van haar familie. Plotseling bevindt Uqsuralik zich alleen in de schemer en de poolkou. Om te overleven heeft ze geen andere keuze dan verder te gaan en een toevluchtsoord te zoeken. En dus begint ze, in extreme omstandigheden, aan een zoektocht door de uitgestrekte noordpoolgebieden, die haar binnenwereld zal onthullen.

- In haar debuutroman **Benedendeks** vertelt *Sophie Hardcastle* over de 21-jarige Olivia, die haar stageplek bij een bank opgeeft om met de innemende, oude zeeman Mac en zijn beste vriendin Maggie van de oostkust van Australië naar de Koraalzee te zeilen. Ze ontdekt kleuren en een natuur die ze nooit eerder heeft ervaren. Enkele jaren later vaart ze als enige vrouw in het gezelschap van vijf mannen op een jacht naar Auckland. Als op een nacht een van hen haar grenzen

overschrijdt, begrijpt ze dat niemand je benedende hoort schreeuwen. Uit de pers: “Een verbluffend mooie, literaire roman.”

Er zijn een paar heruitgaven van klassiekers. Beide boeken staan in eerdere uitgaven in onze bibliotheek:

- **De wijde Sargasso zee** is een roman van de Welsh-Caraïbische *Jean Rhys* uit 1966. Het is een soort hervertelling van *Jane Eyre* van Charlotte Brontë. Aan het begin van de 19e eeuw trouwt de rijke creoolse erfgename Antoinette Cosway met de Engelse Mr. Rochester. Samen vertrekken ze van Dominica (waar ook Jean Rhys is opgegroeid) naar Engeland. Aanvankelijk gefascineerd door haar schoonheid en sensualiteit, voelt hij zich langzamerhand steeds meer gefrustreerd door haar ondoorgrondelijkheid. Antoinette raakt in het kille Engeland steeds meer geïsoleerd, en als het gerucht de ronde begint te doen dat er in haar familie krankzinnigheid voorkomt, wordt haar situatie steeds ondraaglijker. Het slot van de roman is echter ‘bevrijdend’.

- **Zomerboek** van de Fins-Zweedse *Tove Jansson* uit 1972 gaat over de belevenissen en gesprekken van een oma en haar kleindochter. Elk jaar brengen die de zomer door in een huisje op een klein eiland. Ze zijn aan elkaar gewaagd en leven allebei volop in hun magische levensfase. Ze maken dus ook met elkaar ongelooflijke avonturen mee. Het hoofdpersonage in hun verhalen en avonturen is meestal de natuur. De natuur, die al eeuwenlang haar goddelijke gang is gegaan op dit eiland, het spookbos, dat zichzelf traag en moeizaam had gevormd en waarin het evenwicht tussen overleven en vernietigd worden zo broos was, dat zelfs de geringste verandering ondenkbaar was.

Poëzie

- De ‘big’ in **Big data** van *Anne Vegter* is zowel op z’n Engels als op z’n Nederlands te lezen. In de nieuwe bundel zijn er baby’s en biggen, lange lijnen en open ruimtes. Veel nullen en enen die het verhaal vertellen van pijn en woede, maar in een vorm die chaos verheldert en uitzichten biedt - ‘ik zeg het niet graag, maar de zee is eerlijk’. Persoonlijke gedichten worden geplaatst tegenover een lange tekst over de Europese reis van de Zuid-Afrikaanse Ingrid Jonker.

- **Guillaume** is een aangrijpend autobiografisch verhaal van dichteres *Kreek Daey Ouwens* op de grens van poëzie en proza. *Guillaume* is anders. Of beter, Guillaume is bijzonder. Hij beantwoordt misschien niet aan de hoge verwachtingen van zijn vader, maar in het leven van menig ander is Guillaume een baken van inspiratie.

- **De vrouw die van Picasso bleef houden** is de nieuwe dichtbundel van *Julia Blackburn*. Ze geeft daarin een stem aan Marie-Thérèse Walter, die 17 was toen ze Picasso ontmoette; hij was 46 en getrouwd. In de 42 gedichten vertelt ze het verhaal over de relatie van Marie-Thérèse met Picasso - vanaf hun eerste ontmoeting tot de dag waarop ze zelfmoord pleegde, drie jaar na zijn dood. Julia Blackburn lijkt vooral een verklaring te zoeken voor Marie-Thérèses verliefdheid (misschien was ze wel zijn belangrijkste minnares) op de man die haar leven volledig zou domineren.

- Het intrigerendste aan de gedichten van *Anna de Bruyckere*, schrijft uitgeverij Cossee, zijn de verrassende wendingen: regenen wordt een vorm van prevelen. Een warm bed ontpopt zich als plaats voor nietsontziende zelfreflectie. En uit het geel in een verder grijze polder wordt als een schuchter liefdesgedicht *een warm blakend vest / precies jouw maat geweven*. Met oog voor de kleine dingen beschrijft de dichter dat wat ons levenslang bezighoudt. Dat is het betoverende in deze gedichten uit de opvallende debuutbundel **Voor permanente bewoning**.

Non-fictie

- *Cristina De Stefano*, een Italiaanse journaliste die eerder een biografie schreef over Oriana Fallaci, heeft zich bezig gehouden met indrukwekkende leven van **Maria Montessori**. De verrassend veelzijdige vrouw was al jong een strijdbaar feministe en werd de eerste vrouwelijke arts in Italië. Ze ontfermde zich over een groepje moeilijk lerende kinderen, en zag dat de manier van kijken naar de intelligentie van kinderen grondig moest worden herzien. Haar pedagogische methode ontstond op een schooltje in de armste wijk van Rome, veroverde de wereld en maakte van haar een beroemdheid. Ook in Nederland, waar ze zich later in haar leven vestigde. Daarnaast is er aandacht voor haar controversiële kanten.

- *Anne Glenconner*, inmiddels 88 jaar oud, schrijft in **De hofdame** met humor, openheid en moed over haar tragische leven in een gouden kooi, haar vriendschap met prinses Margaret en de vrijheid waarvan ze nu pas kan genieten. Het zijn unieke memoires van de vrouw, die 30 jaar hofdame van prinses Margaret was. Ze geeft een kijkje achter de schermen van het koningshuis, maar geen ‘ranzige’ onthullingen. Ze schetst ook een beeld van een generatie aristocratische vrouwen die gevangen zat in een wereld vol sociale verwachtingen. Zelf was ze voor haar vader een “grote teleurstelling” omdat ze geen jongen was en ze werd niet genoemd in het testament van haar eigen man, die zijn fortuin naliet aan een van zijn werknemers.

Thrillers

- In ***De stilte van de witte stad*** van de Spaanse *Eva García Sáenz de Urturi* staat een briljante archeoloog, die 20 jaar geleden werd veroordeeld voor een reeks bizarre moorden, op het punt voor het eerst de gevangenis te verlaten, als de misdaden weer beginnen. In de kathedraal van Vitoria wordt een jong stelletje gevonden: naakt en om het leven gekomen door bijensteken in hun keel. De jonge onorthodoxe inspecteur heeft vanwege een recente tragedie in zijn eigen leven moeite om deze zaak te behandelen als alle andere. De tijd begint te dringen en de dreiging wordt alsmat meer sterker: wie volgt? Het boek is ook verfilmd voor Netflix.

Activiteiten en boeken-nieuws in Utrecht en daarbuiten:

- ***Utrecht, zoals Clare Lennart het toen zag*** is de naam een stadswandeling op 27 september en 18 oktober, georganiseerd door Salon Saffier en geleid door *Petra Teunissen*, schrijfster van de biografie over Clare Lennart. In de zomer van 1926 kwam Clare Lennart (1899-1972) in Utrecht wonen. Haar eerste indrukken van de Domstad legde ze vast in het nostalgische verhaal *Utrecht, zoals ik het toen zag*. Daarin lezen we hoe ze - via haar vele wandelingen - het middeleeuwse Utrecht leerde kennen en liefhebben. Ze zou de stad niet meer verlaten. Meer

info: <http://www.salonsaffier.nl/Programma+informatie.php?id=296&nav=2> en <https://clarelennart.nl/home/>

- Op 22 september organiseert organiseert ILFU, in samenwerking met Boekhandel Bijleveld en Uitgeverij Wereldbibliotheek, een leesclub over het zojuist verschenen ***Het leugenachtige leven van volwassenen*** van de Italiaanse schrijfster *Elena Ferrante*. Miriam Bunnik en Mara Schepers vertellen over hun Nederlandse vertaling en gaan met de aanwezigen in discussie over het boek. Meer info: <https://www.ilfu.com/evenement/book-club-elena-ferrante/>

- Sinds afgelopen week is in een serie op NPO 2 de verfilming te zien van Elena Ferrante's tweede deel van de Napolitaanse romans, die spelen tegen de achtergrond van het sombere Napels in de jaren 50. ***De nieuwe achternaam*** gaat verder waar *De geniale vriendin* was gebleven en volgt de tegenpolen Lila en Elena vanaf hun zestiende tot halverwege hun turbulente twintiger jaren. Lila is net getrouwd, maar verliest zichzelf in haar huwelijk. Elena is een voorbeeldige studente, maar niet gelukkig. Als de twee hun jeugdvriend Nino Sarratore ontmoeten, raken de vriendinnen elkaar kwijt.

- Vanaf 14 september is in museum Voorlinden de ruimtevullende installatie *PERIOD* (2019) van de Britse veelzijdige kunstenaar ***Fiona Banner*** te zien. Het werk bestaat uit een reusachtige scheepsboei, omringd door schilderijen van zeelandschappen. De schepen op deze voorstellingen zijn bedekt door grote zwarte punten uit verschillende lettertypes. De kunstenaar onderzoekt hiermee de grenzen van taal en communicatie.

Bibliotheeknieuws:

- Deze maand zal de bibliotheek weer gewoon open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen is van harte welkom om boeken te lenen en terug te brengen.

- Deze week gaat de ***leesgroep*** aan een nieuw seizoen beginnen. We lezen en bespreken op 8 vrijdagmiddagen romans of verhalen van Nederlandse en buitenlandse schrijfsters. Dit jaar zijn dat romans van de afgelopen 2-3 jaar. Gezien de beperkte ruimte in de bibliotheek zelf worden de middagen tijdelijk elders gehouden, op de werkplek van een van de deelnemers. Er is nog plaats voor 1 of 2 nieuwe belangstellenden. Dus, als je graag mee zou willen doen, laat ons het weten (info@vrouwenbibliotheek.nl).

Meer info: <https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/09/01/leesgroep-2020-2021/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Krabben van Daan Borrel en Milou Deelen, *Dora en de Minotaurus* van Slavenka Drakulić, *Bloemen van de duisternis* van Tatiana de Rosnay, *Rodham* van Curtis Sittenfeld, *De straat* van Ann Petry.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/04/de-kleine-de-beauvoir-door-marja-vuijsje/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/07/nouveau-fuck-door-stella-bergsma/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/12/gaan-liggen-om-te-sterven-door-adalet-agaoglu/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/15/belle-van-zuylen-door-kees-van-strien/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/17/actrice-door-anne-enright/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/24/fantoomliefde-door-laura-freudenthaler/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/26/levenslust-door-joke-van-leeuwen/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/08/28/de-effingers-door-gabriele-tergit/>

De **leenbijdrage voor 2020** is opnieuw vastgesteld op **€ 26,-** (vanaf september € 13,-). Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn.

Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van *Stichting Es Scent* ovv naam en '**leenbijdrage 2020**'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 31 augustus 2020

Drie schrijfsters genomineerd voor de Libris Literatuurprijs 2020

Vandaag is de shortlist voor de **Libris Literatuurprijs** bekend gemaakt, de prijs voor de beste Nederlandstalige roman van het afgelopen jaar. De helft van de genomineerden zijn vrouwen: Saskia de Coster, Marijke Schermer en Manon Uphoff, met hun respectievelijke romans *Nachtouders*, *Liefde als dat het is*, en *Vallen is als vliegen*. Van beide laatste romans staat al een bespreking op onze website, geschreven door een van onze vrijwillige recensenten. We hebben ze ook in onze collectie. Alleen *Nachtouders* ontbreekt nog. Op 11 mei zal de jury, onder leiding van hoogleraar wetenschapscommunicatie Ionica Smeets, bekend maken wie de uiteindelijke winnaar/winnares is.

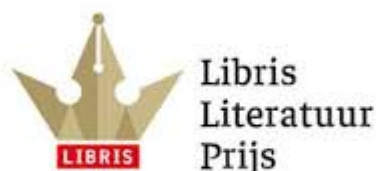
Citaten uit het juryrapport van de genomineerde boeken:

“Met *Nachtouders* schreef Saskia de Coster een roman over een zelden belicht onderwerp in de literatuur: de angst van ouders dat zij niet genoeg van hun kind zullen kunnen houden. De Coster doet dat op een wervelende, stilistisch vernieuwende manier.”

“Saskia de Coster schreef een superieure roman over de tijd waarin we leven.”

“Schermer werpt grote vragen op waar de lezer lang bij kan blijven stilstaan: overvalt de liefde ons of moeten we zelf aan de slag? Projecteren we verlangens op anderen? Kun je vrij zijn als je met elkaar verbonden bent? En, kies ik als lezer voor Terri of voor David? En wat vertelt die keuze over mijzelf? Schermer blijft onpartijdig en confronteert lezers daardoor met hun eigen wellicht wankele liefdesprincipes.”

VB-recensie: <https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/27/liefde-als-dat-het-is-door-marijke-schermer/>

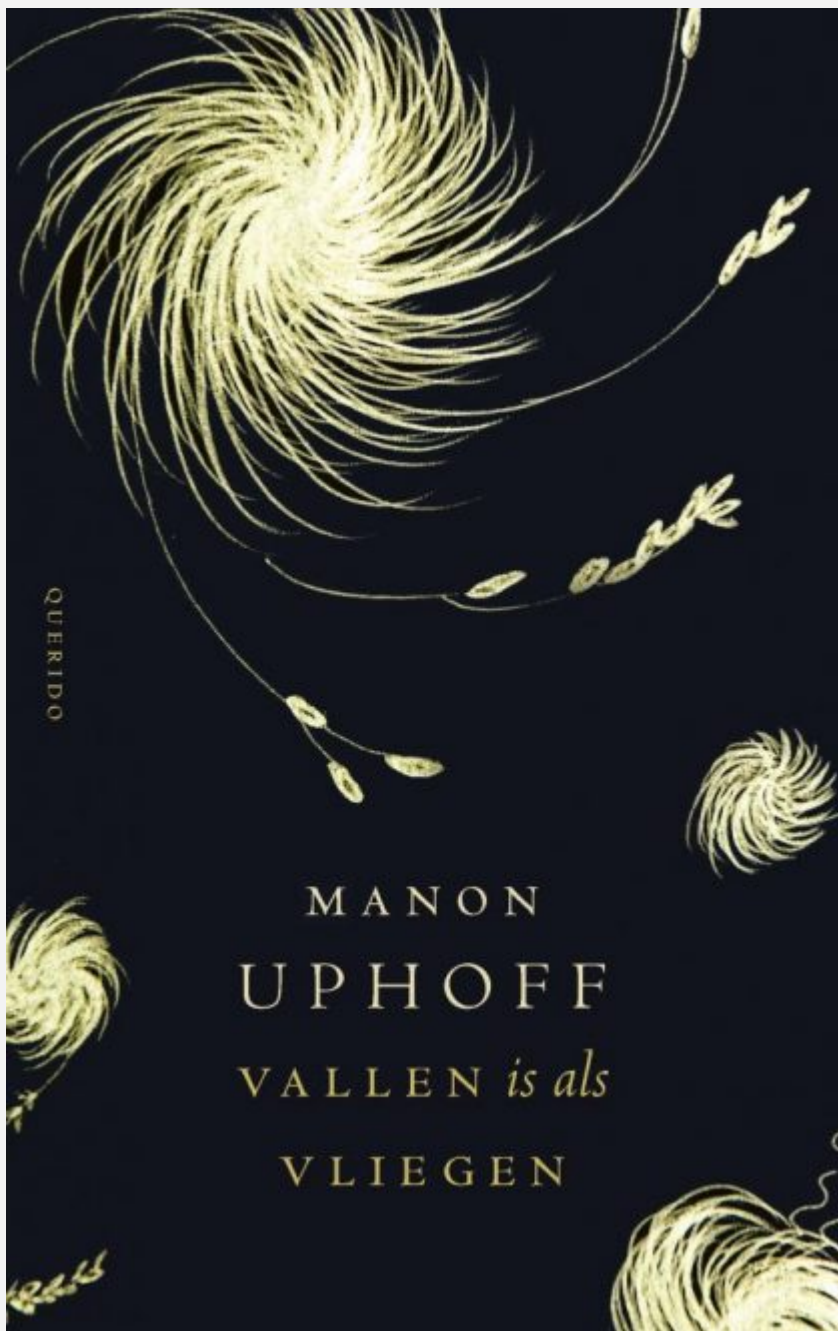
“Uphoff slaagt erin de lezer met literaire meesterhand mee te voeren door die verwarrende wereld waarin het huiveringwekkendste doodnormaal kan lijken. Hoe? Door de schrijnende littekens van een jeugdtrauma te omzwachtelen met de lyrische metaforen van een sprookje. Met verwijzingen naar literatuur, mythologie en wetenschap. En bovenal met taal. Laconieke en woedende, versluisende en nietsverhullende taal.”

VB-recensie:

[https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/06/25/vallen-is-als-vliegen-door-](https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/06/25/vallen-is-als-vliegen-door-manon-uphoff/)

[manon-uphoff/](https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/06/25/vallen-is-als-vliegen-door-manon-uphoff/)

'Vallen is als vliegen' door Manon Uphoff

Getriggerd door de dood van haar oudste zus vertelt Manon Uphoff in deze roman over haar jeugd waarin zij en haar drie zussen, in het boek genaamd Henne, Toddiewoddie en Libby, langdurig misbruikt zijn door hun vader. De nadruk ligt vooral op het mentale aspect. Manon Uphoff laat op bijna poëtische wijze zien wat er met de psyche van een kind gebeurt als zoiets je overkomt en hoe dit in het latere leven zijn sporen nalaat. Ze schrijft in metaforen en verwijst vaak naar literatuur, wetenschap en kunst. Gaandeweg wordt het almaar duidelijker hoe de vader de dochters volledig in zijn macht heeft. Met walging lees je hoe hij de vier meisjes steeds meer in zijn greep krijgt, hen uit elkaar speelt en tegelijkertijd de moeder op afstand houdt.

Als lezer word je langzamerhand meegenomen in deze voor een kind verwarrende wereld.

“Er was chaos en verwarring: een zekere ontwrichting en verstoring van ons en onze geschiedenissen, een gespletenheid in wie we waren.” Manon Uphoff gebruikt het woord ‘labyrint’ om deze verwarringen en tegenstrijdigheden in een kinderleven aan te duiden. Haar vader noemt zij steevast De Minotaurus: een gevaarlijk mythisch wezen met het lichaam van een man en de kop van een stier. In een interview zegt ze hierover: *“het is te omschrijven als iets ontzagwekkends, iets half menselijks, half goddelijks, half dierlijks. Iets groots.”*

Deze omschrijving laat weer de tegenstrijdigheden zien waar de hoofdpersonage als klein meisje mee worstelde: is haar vader nou wel of niet een goed mens? Zijn zijn daden wel of niet normaal? Heel begrijpelijk voor een kind, dat nog geen referentiekader van de wereld heeft ontwikkeld.

“Dan kan en wil ik weer geloven dat hij even gespleten was als ik en net als ik verlangde naar die splitsing waarin er werkelijk een vader en een monster was (en een vader in wiens armen ik me voor dit monster kon verschuilen)- en betwijfel ik of ik beter af ben met de wetenschap dat zij één waren. Het kind dat gelooft in mythen en magie hunkert naar de oude

tweedeling. En herinnert zich tevens de vreugde, die vrij en echt beleefd werd. Je moet weten: ik hield van hem, wij allemaal hebben onze god liefgehad."

Als lezer bevind je je dan ook constant in twee werelden: één waar de meest afschuwelijke dingen plaatsvinden en één waarin een kind gewoon het leven leidt wat bij een kind past. Zoals de schrijfster zelf zegt: *'Tijdens dit dove opgroeien zijn er toch ook de troost en het plezier van het bijzondere, het doodgewone.'*

Hoewel deze belevingswerelden van de hoofdpersonage dus tegenstrijdig zijn, zijn ze toch verbonden zijn in één leven. Dat is tevens de essentie van het boek: *Vallen is als vliegen* laat zien dat zelfs ellende ook mooie kanten kent. Dat goed en kwaad, hoe absurdistisch dat soms ook is, hand in hand gaan in het leven. Dat vallen hetzelfde als vliegen is -(kan zijn?).

Zelfs de schrijfstijl bevat een soort tweedeling: afschuwelijke gebeurtenissen worden zo nu en dan op een ironische, humoristische wijze verteld. Hierdoor voel je soms als lezer precies wat de hoofdpersonage voelde, een toeschouwer van je eigen leven. Iets wat zo absurdistisch is dat het lijkt alsof het je niet zelf overkomt. Terwijl je diep van binnen weet dat het de pijnlijke waarheid is.

Alle lof voor Manon Uphoff, die op een knappe wijze weet neer te zetten wat haar is overkomen. Aan de ene kant is het zo afgrijselijk dat je wilt stoppen met lezen, maar aan de andere kant ben je ook nieuwsgierig naar het einde.

Uitgeverij Querido, maart 2019

Pagina's 192

ISBN 978 9021 408 026

Recensie door Merel Broere, juni 2019